Woluwelaan deelproject 2, Machelen

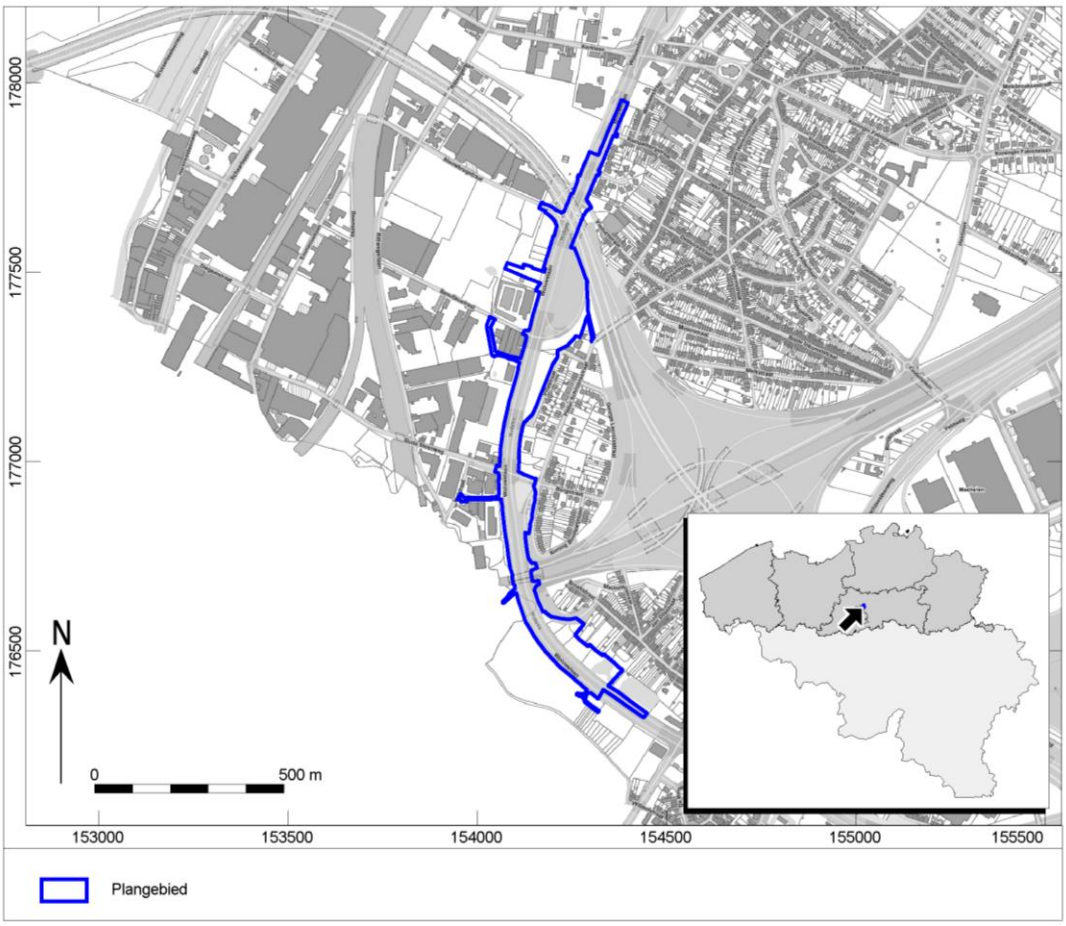
Programma van Maatregelen

Auteur:
T. Van Mierlo (bureauonderzoek, veldwerkleider)

Autorisatie:
J.A.G. van Rooij (OE/ERK/Archeoloog/2017/00169)

1 Inleiding

In opdracht heeft Vlaams Erfgoed Centrum in juli 2017 een archeologienota opgesteld naar de archeologische waarde van de locatie Woluwelaan in Machelen (afb. 1). De archeologienota bestaat uit een bureauonderzoek en is uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen herinrichting van de R22.

Afb. 1. Locatiekaart van het plangebied.

2 Het vooronderzoek zonder of met ingreep in de bodem

2.1 Het uitgevoerde vooronderzoek

Het plangebied is gelegen in zandleemgebied. Op basis van de aardwetenschappelijke gegevens bestaat er een potentie voor archeologische resten vanaf het Laat-Paleolithicum. Voor archeologische resten vanaf het Laat-Paleolithicum tot het Mesolithicum/Neolithicum, bestaan voornamelijk puntlocaties zoals een kampplaats. Deze kampplaatsen waren voornamelijk gelegen op de overgangszone van droog naar nat. De vindplaatsen komen dus voornamelijk voor op een plateau- of terrasrand in een omgeving van open water zoals bijvoorbeeld een rivier. Binnen het plangebied is echter een antropogene bodem (kaartcode OB) gekarteerd. Er is niet meer informatie beschikbaar betreffende de mogelijkheid van de aanwezige bodemtypes. Gezien het industriegebied en de aanleg van de wegeninfrastructuur gaat het overgrote deel van het plangebied geen resten uit deze periode meer bevatten. Boringen uitgevoerd op en archeologienota's geschreven voor terreinen aangrenzend aan en in de nabijheid van het plangebied tonen een verstoorde bodem aan. Enkel de groenzone in het uiterste noorden en zuiden van het plangebied kunnen nog een intacte bodem bevatten, waarbij ook materiaal uit deze periodes kunnen worden teruggevonden.

Eventueel aanwezige archeologische vanaf het Neolithicum zullen zich manifesteren als een vindplaats met een sporenniveau. Vanaf deze periode ging de mens over naar landbouw. De gronden waar beakkerd kon worden, speelden dan ook een belangrijke rol. De eerste boeren kozen dan ook plaatsen waar goed ontwaterde en mineralogisch rijke gronden gelegen waren. Op basis van het de CAI-meldingen in de omgeving van het plangebied is het mogelijk te stellen dat het gebied bewoond is geweest vanaf de Bronstijd met een hoogtemoment in de Romeinse periode. Opnieuw kan gezegd worden dat boringen uitgevoerd op en archeologienota's geschreven voor terreinen aangrenzend aan en in de nabijheid van het plangebied een verstoorde bodem aantonen. Enkel de groenzone in het uiterste noorden en zuiden van het plangebied kunnen nog een intacte bodem bevatten, waarbij ook materiaal en/of sporen uit deze periodes kunnen worden teruggevonden.

Om de mogelijkheid voor eventuele sporen vanaf de Late Middeleeuwen te bepalen, dienen de historische kaarten bestudeerd te worden. Op basis van het kaartmateriaal kan echter gesteld worden dat het plangebied gebruikt werd als weg of akkerland. Daarnaast toont het kaartmateriaal een lage densiteit aan bebouwing. Op de Topografische kaart van 1950-1970 is deze bebouwing nagenoeg volledig vervangen door de huidige wegenis. Gezien de diepte van verstoring, die tot verschillende meters diep kan gaan, is de potentie voor archeologische resten uit deze periode, alsook de Nieuwe tijd, is dan ook gering.

Op basis van reeds uitgevoerd paleolandschappelijk bodemonderzoek dat ten zuiden van het plangebied heeft plaatsgevonden, heeft aangetoond dat de onder het wegdek van de Broekstraat een circa 3 m dikke omgewerkte en/of opgebrachte bodem aanwezig is. Één van de grootste verstoringen in het plangebied is echter de koker voor de Woluwebeek. Deze zorgt voor een verstoring van maximaal 7m-mv onder de R22.
Daarnaast tonen ook de boringen in en rondom het plangebied, alsook de archeologienota's geschreven voor terreinen aangrenzend en in de nabijheid van het plangebied aan dat het gebied tot een diepte van enkele meters verstoord is door eerdere werkzaamheden (ondergrondse en bovengrondse infrastructuur) en dat mogelijk aanwezige archeologie is weggegraven. Dit is mogelijk niet van toepassing op de twee groenzones in het uiterste noorden en zuiden van het plangebied, waar de boringen een intacte bodem doen vermoeden.

2.2 Aan- of afwezigheid van archeologisch erfgoed

In het plangebied wordt er een herinrichting van de Woluwelaan, aanleg van nieuwe straten zoals een brug en een ondergrondse tunnel alsook een fietsentunnel en de realisatie van drie buurtparken. De aanleg en herinrichting van de nieuwe straten hebben een maximale verstoring van 125cm –mv. De bijhorende riolering zal een maximale verstoring van 545cm –mv veroorzaken. De brug, de fietsentunnel en de ondergrondse tunnel zullen een diepere verstoring met zich meebrengen. Deze verstoring is eerder plaatselijk aangezien de funderingspalen plaatselijk tot maximaal 20m –mv zullen gaan.
Dit is verschillend voor de buurtparkjes, hier zal eerder een minimale verstoring plaatsvinden door de aanlegen van wandelpaden. De verstoring die deze wandelpaden veroorzaakt bedraagt 40 cm -mv.

Ter verduidelijking Hoofdstuk 1.1.4 Beschrijving van geplande werken (pagina 16 tot en met 45) in archeologienota (bureauonderzoek).

Het plangebied is momenteel in gebruik door een weg met bijhorende nutsleidingen zowel onder als in de berm van de weg. Verder is er nog de Woluwecollector onder de bestaande weg. Deze heeft een verstoring van circa 700cm –mv. De eigenlijk weg kan daardoor volledig als verstoord opgegeven worden. Daarnaast tonen boringen gedaan in en rondom het plangebied dat het gebied, behalve de groenzone in het uiterste noorden en zuiden van het plangebied, verstoord is geweest tot een diepte van enkele meters door eerdere werkzaamheden. Een zestal archeologienota's geschreven voor terrein aangrenzen of in de nabijheid van het plangebied bevatten eenzelfde conclusie. Wat betreft de twee groenzones is het wel mogelijk nog een intacte bodem en bijgevolg archeologie aan te treffen. Deze plaatsen zijn aangeduid als bufferzone waardoor een minimale verstoring over een kleine oppervlakte plaatsvinden. Omwille van deze reden is het kosten-baten niet interessant om verder onderzoek te adviseren.

Daarom adviseert het Vlaams Erfgoed Centrum vrijgave van het plangebied.

3 Advies op basis van de resultaten

Op basis van deze gegevens wordt door het Vlaams Erfgoed Centrum geen verder onderzoek geadviseerd. De geplande werkzaamheden vormen geen bedreiging voor het bodemarchief. Er hoeft geen programma van maatregelen te worden opgesteld.

Ondanks het advies tot vrijgeven van het terrein, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht, conform artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. De civieltechnisch uitvoerder is verplicht eventuele toevalsvondsten binnen drie dagen na ontdekking te melden bij Onroerend Erfgoed.